

การศึกษาระบบบัญชีชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหม บ้านโนนศิลา ตำบลถลุงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

To Study Participatory of Accounting System of the Silk Weaving Community
in Ban Non Sila, Tambol Thalung Lek, Muang Buriram

ผกา มาศ มุลวันดี¹

ฐิติพร วรฤทธิ²

เกษมณี การินทร์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบบัญชี ความพึงพอใจ และเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลถลุงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 8 เดือน จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) ข้อมูลบัญชีครัวเรือน และ 2) แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนมีการจัดบันทึกบัญชีด้วยมือในลักษณะของรายรับ-รายจ่าย และยอดคงเหลือจากการเก็บข้อมูลบัญชี ชุมชนมีรายรับ-รายจ่ายระดับครัวเรือนเฉลี่ย ดังนี้ รายรับ จำนวน 482,279.92 บาท รายจ่าย จำนวน

398,374.62 บาท และบัญชีของกลุ่มเฉลี่ย ดังนี้ รายรับ จำนวน 321,149.75 บาท รายจ่าย จำนวน 148,302.50 บาท 2) ชุมชนมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วม ด้านกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์/การให้บริการ และด้านสถานที่อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อปีแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ระบบบัญชี การมีส่วนร่วมของชุมชน บัญชีครัวเรือน

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเงินและการธนาคาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ABSTRACT

This research aimed to study the accounting system of the community, satisfaction with the participation of the community, and satisfactory comparison on participation of the community. The data was collected from the community of Ban Non Sila silk weaving group, TambolThalungLek, MuangBuriram, with notes taking of household accounts continuously for a period of 8 months, from 60 people. The research tools used to collect data were: 1) household accounts and 2) questionnaire and the statistical methods used to analyze data consisted of statistics including percentage, mean and standard deviation, and statistical hypothesis testing, including t-test and F-test. The results revealed that 1) Community has recorded the accounts

by hand in the nature of income - expenses and the balance from the account recording, the average of income - expenses on household level of community as follows, the income of 482,279.92 baht, the expenses of 398,374.62 baht, and the group accounts was average as follow, the income of 321,149.75 baht, the expenses of 148,302.50 baht. 2) The community were satisfied with the participation on group management process, product design / service and its location in the highest level and 3) The community with gender, age, education, occupation and annual income differences has been satisfied with the participation of the community with no different.

Keywords : Accounting System, Participation of the Community, Household Accounting

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันครอบครัวเกษตรกรไทยโดยทั่วไปยังดำรงชีวิตอยู่ด้วยความประมาท ทั้งด้านการผลิตและการบริโภค นอกจากนั้นยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารการเงินของครอบครัว ทำให้ไม่ทราบในแต่ละวัน แต่ละเดือนมีรายได้เท่าใด และมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง อีกทั้งยังใช้จ่ายอย่างไม่ประหยัด และไม่เก็บออมอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นเหตุของการใช้จ่ายเกินตัว ไม่สมดุลกับรายได้อันเป็นเหตุของการใช้จ่ายเกินตัว ไม่สมดุลกับรายได้อันเป็นเหตุของการใช้จ่ายเกินตัว ไม่สามารถที่จะวางแผนการเงินในอนาคตได้ และเนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ภัทรจิตร แสงสว่าง และศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์, 2558) ดังนั้น การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง สิ่งสำคัญที่จะต้องมีการพัฒนาคือ การพัฒนาให้ชุมชนมีความสามารถเลี้ยงตัวเองได้ควบคู่กับการพัฒนาระบบการบัญชี การบริหารชุมชนให้สามารถเรียนรู้ทางด้านวิชาการ และสามารถที่จะแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองได้ ดังนั้น ในการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม และจากความยากจนของชุมชน

เอง โดยจะเห็นได้ว่าในความเป็นจริงแล้วชุมชนมีการจดบันทึกบัญชีด้วยระบบบัญชีกันหลายหลากรูปแบบ แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนความสำคัญของการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง ซึ่งปัจจุบันครอบครัวเกษตรกรไทยโดยทั่วไปยังดำรงชีวิตอยู่ด้วยความประมาท ทั้งด้านการผลิตและการบริโภค นอกจากนั้นยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารการเงินของครอบครัว ทำให้ไม่ทราบในแต่ละวัน แต่ละเดือน มีรายได้เท่าใด มีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง และใช้จ่ายอย่างไม่ประหยัด ไม่เก็บออมอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นเหตุของการใช้จ่ายเกินตัว ไม่สมดุลกับรายได้อันเป็นเหตุของการใช้จ่ายเกินตัว ไม่สามารถที่จะวางแผนการเงินในอนาคตได้ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของประเทศไทยที่มีมาช้านาน คือ ความยากจนของประชากรซึ่งส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากการขาดข้อมูลด้านการเงินที่จำเป็น อันได้แก่ การใช้จ่ายในครัวเรือน และการลงทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่สามารถควบคุมและวางแผนการใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม จากการศึกษาสภาพเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อประชากรวัยแรงงาน ทำให้ พบว่า ประชากรใช้จ่ายโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ความจำเป็น ไม่คำนึงถึงรายได้

ของตนเอง ทำให้รายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย เกิดภาวะหนี้สิน ในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำบัญชีมีความสำคัญมาก เพราะทุกคนต้องมีความมั่นคงทางการเงิน การจะนำมาซึ่งความมั่นคงได้ทุกคนต้องรู้จักวิธีการใช้จ่ายเงินที่หามาได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมต้องรู้จักเก็บออมไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน จำเป็น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงห่วงใยในปัญหาความยากจนและความดำรงอยู่ของพสกนิกร ดังจะเห็นได้จากพระราชดำรัสในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 4)

ชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุดสูงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านระบบการบริหารจัดการและเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นชุมชนที่จัดเป็นชุมชนท่องเที่ยวไหมของจังหวัดบุรีรัมย์ ปัจจุบันชุมชนได้รับการสนับสนุนและการพัฒนาจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น ธกส. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์บุรีรัมย์ กรมส่งเสริมการปกครองจังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์ และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดบุรีรัมย์ ฯลฯ ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยขับเคลื่อนให้ชุมชนแห่งนี้กลายเป็นชุมชนต้นแบบด้านการเกษตรที่มีความเข้มแข็งสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากให้แข็งแรง เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตรที่ยาวที่สุดในโลกความยาวกว่า 3 กิโลเมตรของชุมชนสายยาว ซึ่งถือเป็นต้นแบบหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจในชุมชนขับเคลื่อนได้ตลอดสองข้างทางของชุมชนเต็มไปด้วยวิถีเกษตรพอเพียงที่สืบทอดกันมายาวนาน ผสมผสานกับความงามของธรรมชาติอย่างลงตัว ซึ่งในปัจจุบันชุมชนสายยาวเป็นต้นแบบหมู่บ้านท่องเที่ยวที่มีฐานเศรษฐกิจการเรียนรู้มากกว่า 16 ฐาน มีการแปรรูปน้ำตาลปึกจากน้ำอ้อยแบบดั้งเดิมไม่เหมือนใครมีการทอผ้าและการปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เป็นต้น (ผกาภาส มูลวันดี และคณะ, 2559 : 3)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คณะวิจัยจึงได้ศึกษาระบบบัญชีโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มชุมชนทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุดสูงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาระบบบัญชีของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา และความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุดสูงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบในการบริหาร

จัดการด้านการบัญชีของกลุ่มธุรกิจของชุมชนอื่น ๆ ได้ ซึ่งจะส่งผลอันทำให้กลุ่มธุรกิจชุมชนได้บูรณาการความรู้ด้านการบัญชี เพื่อให้กลุ่มธุรกิจชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบบัญชีของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุดสูงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุดสูงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุดสูงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อปีแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) มีดังนี้ 1.1) ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลาที่ทำหน้าที่สอนและแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 70 คน และ 1.2) กลุ่ม (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลาที่ทำหน้าที่สอนและแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือน ที่มีการจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 8 เดือน จำนวน 60 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ ส่วนที่ 1 สมุดบัญชีครัวเรือนของบุคคล และสมุดบัญชีของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุดสูงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และส่วนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อปี และตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และการให้บริการ และด้านสถานที่
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้ ส่วนที่ 1

สมุดบัญชีครัวเรือนของบุคคล และสมุดบัญชีของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลาจัดทำขึ้นมาตรฐานการบัญชีที่รับโดยทั่วไป โดยจัดทำแบบบันทึกรายรับ รายจ่าย และยอดคงเหลือ เพื่อให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้นำไปจัดบันทึกรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือน และส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา โดยดำเนินการดังนี้ 3.1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางเกี่ยวกับความพึงพอใจและความคาดหวังของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 3.2) จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสมมติฐาน 3.3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของการทำวิจัยเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และ 3.4) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วนำไปตรวจสอบหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การเตรียมแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try - out) กับชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านสนวนนอก ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน 2) การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.8893-0.9478 4.3) การหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค (Covected Item-total Correlation) ซึ่งความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.8254-0.9557 และ 3.5) นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ ส่วนที่ 1 สมุดบัญชีครัวเรือนของบุคคล และสมุดบัญชีของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) ดำเนินการสร้าง ความเข้าใจในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้มีความเข้าใจในการบันทึกรายรับ-รายจ่ายลงในสมุดบัญชีครัวเรือน 2) กำกับติดตามการบันทึกสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนทุก ๆ 1 เดือน จนครบ 8 เดือน และ 3) นำสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนมาสรุปและวิเคราะห์ผลการบันทึกแต่ละครัวเรือนเพื่อให้ทราบผลการบันทึกในแต่ละ

เดือน ซึ่งมีบันทึกรายรับ-รายจ่าย ในครั้งนี้ได้เก็บสมุดบัญชีครัวเรือนของบุคคลที่มีการจัดบันทึกอย่างต่อเนื่อง จำนวน 60 คน และส่วนที่ 2 แบบสอบถาม ดำเนินการ ดังนี้ 1) จัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับตรวจสอบ ความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และ 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลบัญชีครัวเรือน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลรายรับ-รายจ่ายของบุคคล โดยการวิเคราะห์การบันทึกรายรับ-รายจ่ายเฉลี่ยรวมในครัวเรือนในภาพของบุคคล และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลรายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม โดยการวิเคราะห์การบันทึกรายรับ-รายจ่าย ของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อปี และ 2) การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลถลุงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และ 3) การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลถลุงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อปีแตกต่างกัน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Cronbach) และการหาค่าอำนาจจำแนก (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค โดยใช้เทคนิค Covected Item-total Correlation และ 3) สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาระบบบัญชีชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลถลุงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. ชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 46 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.อาชีพเกษตรกร และรายได้ต่อปี 30,001 บาทขึ้นไป
2. การศึกษาระบบบัญชี ชุมชนมีการจัดบันทึกบัญชีของ

ชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมมีการจดบันทึกบัญชีด้วยมือ และมีการจดบันทึกบัญชีในลักษณะของรายรับ รายจ่าย และยอดคงเหลือที่เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป แต่ยังไม่ถูกต้องทั้งหมดจากการที่มีการบันทึกบัญชีด้วยมือทำให้เกิดปัญหาเรื่องความสะดวกในการปฏิบัติงาน ความรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน และแม่นยำ และจากการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือนของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหม พบว่า มีรายรับ - รายจ่ายระดับบุคคลเฉลี่ย ดังนี้ รายรับจำนวน 482,279.92 บาท รายจ่าย จำนวน 398,374.62 บาท และสมุดบัญชีของกลุ่ม มีรายรับ - รายจ่ายระยะเวลา 8 เดือนเฉลี่ย ดังนี้ รายรับ จำนวน 321,149.75 บาท รายจ่าย จำนวน 148,302.50 บาท

3. ความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุดสูงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังตารางที่ 1

จากตาราง 1 พบว่า ชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา มีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $S.D = 0.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 4.65$, $S.D = 0.46$) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์/การให้บริการ ($\bar{X} = 4.62$, $S.D = 0.43$) และด้านกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม ($\bar{X} = 4.58$, $S.D = 0.43$)

4. ชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อปีแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่มด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์/การให้บริการ และด้านสถานที่ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาระบบบัญชีชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุดสูงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาระบบบัญชี ชุมชนมีการจดบันทึกบัญชีของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมมีการจดบันทึกบัญชีด้วยมือ และมีการจดบันทึกบัญชีในลักษณะของรายรับ รายจ่าย และยอดคงเหลือที่เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป แต่ยังไม่ถูกต้องทั้งหมดจากการที่มีการบันทึกบัญชีด้วยมือทำให้เกิดปัญหาเรื่องความสะดวกในการปฏิบัติงาน ความรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน และแม่นยำ และจากการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือนของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหม พบว่า มีรายรับ - รายจ่ายระดับบุคคลเฉลี่ย ดังนี้ รายรับจำนวน 482,279.92 บาท รายจ่าย จำนวน 398,374.62 บาท และสมุดบัญชีของกลุ่ม มีรายรับ - รายจ่ายระยะเวลา 8 เดือนเฉลี่ย ดังนี้ รายรับ จำนวน 321,149.75 บาท รายจ่าย จำนวน 148,302.50 บาท เนื่องจากชุมชนกลุ่มชุมชนทอผ้าไหมเป็นชุมชนที่มีรายได้เสริมหลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวคือ การทอผ้าไหม การเลี้ยงกบ การเลี้ยงปลา การปั้นกระถาง การเผาถ่าน และได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนกลุ่มการทอผ้าไหมให้มีความหลากหลายมากขึ้น โดยมีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน และการจัดทำบัญชีด้วยมือ จำเป็นที่จะต้องใช้เวลาละเอียดในการจดบันทึกและคำนวณตัวเลข การบันทึกบัญชีในรูปแบบ เป็นการบันทึกบัญชีที่บันทึกตามความเข้าใจ แต่การทำบัญชีด้วยมืออาจทำให้สมุดบัญชีสูญหาย เมื่อเทียบกับการบันทึกบัญชีด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ อีกทั้งในส่วนของการเทียบข้อมูลย้อนหลังก็ทำได้ยาก เพราะจำเป็นที่จะต้องค้นหาสมุดบัญชีเล่มที่ต้องการก่อนเพื่อจะดูข้อมูลที่ต้องการเปรียบเทียบซึ่งแตกต่างจากคอมพิวเตอร์ที่สามารถ

ตาราง 1 ความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา

ความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา	\bar{X}	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านสถานที่	4.65	0.46	มากที่สุด
2. ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์/การให้บริการ	4.62	0.43	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม	4.58	0.43	มากที่สุด
รวม	4.61	0.36	มากที่สุด

ดึงข้อมูลย้อนหลังมาเปรียบเทียบได้ตลอดเวลา นอกจากนั้นในการบันทึกบัญชี ชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และมีความต้องการให้มีการจัดให้ความรู้ด้านบัญชีให้กับชุมชน และจัดอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความรู้แก่ผู้จัดทำบัญชี สอดคล้องกับแนวความคิดของภาพ ลิขิตวงศ์ขจร (2550) กล่าวว่า บัญชีครัวเรือนสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ แต่อย่างน้อยต้องมีการบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายปกติเป็นตาราง 5 ช่อง ประกอบด้วย ช่องแรกวัน เดือน ปี เพื่อบันทึกวันที่เกิดรายการนั้น ช่องที่สอง รายการเพื่อบันทึกเหตุการณ์ ช่องที่สาม รายรับเพื่อบันทึกจำนวนเงินที่ได้รับช่องที่สี่ รายจ่าย เพื่อบันทึกจำนวนเงินที่จ่ายออกไป และช่องสุดท้าย ยอดคงเหลือ เป็นช่องสรุปยอดเงินคงเหลือในแต่ละวัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณนุช ชัยปิ่นชนะ (2557) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ประจำจากอาชีพหลักไม่มีรายได้เสริมของ ครัวเรือน และมีภาวะหนี้สินครัวเรือน ปัญหาอุปสรรคของกระบวนการบันทึกบัญชีครัวเรือนคือไม่มีความสม่ำเสมอ และขาดแรงจูงใจในการจดบันทึก ไม่มีความเข้าใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างถูกต้อง โดยปัจจัยสู่ความสำเร็จของกระบวนการ บันทึกบัญชีครัวเรือนคือการส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ สร้างแรงจูงใจ และการออกแบบสมุด บันทึกบัญชีครัวเรือนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

2. ชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่ม ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์/การให้บริการ และด้านสถานที่อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก ด้านกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่มได้ให้สมาชิกเสนอความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ตลอดจนความรับผิดชอบของกลุ่มและตัวบุคคลไว้อย่างชัดเจน ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์/การให้บริการมีการแลกเปลี่ยนเทคนิคการทอผ้า และการออกแบบลายผ้าจากกลุ่มอื่นอยู่เสมอทำให้กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีความหลากหลายมากขึ้น อาทิ พวงกุญแจ กระเป๋า ผ้าพันคอ ผ้าเช็ดหน้า ฯลฯ เป็นต้นและด้านสถานที่ชุมชนเป็นกลุ่มชุมชนเข้มแข็งที่สมาชิกภายในชุมชนมีความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกันและภายในบริเวณสถานที่บ้านต่างมีพื้นที่มากพอที่จะประกอบอาชีพเสริมในการทอผ้าและอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวความคิดของเดช กาญจนางกูร (2547) กล่าวว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมเป็นการแบ่งงานกันทำตามบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีการบูรณาการในด้าน

ความรู้ ความคิดและความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการให้ประสานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นจังหวะเดียวกัน จึงจะทำให้การปฏิบัติร่วมกันสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดตามที่มีส่วนร่วมทุกคนปรารถนา

3. ชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อปีแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่มด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์/การให้บริการ และด้านสถานที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก สมาชิกภายในชุมชนมีหลักการแนวคิด วิธีการ และการพัฒนาที่สอดคล้องกันที่ถูกถ่ายทอดกันมาช้านาน ซึ่งตรงตามกับวิสัยทัศน์ที่สมาชิกภายในกลุ่มยึดถือปฏิบัติเพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการของกลุ่ม และเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต เพราะการมีส่วนร่วมทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้เสีย นั้นยินยอมปฏิบัติตาม และรวมถึงตกลงยอมรับได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ สอดคล้องกับแนวความคิดของจิตศิริ ชันเงิน (2547) กล่าวว่า เมื่อบุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานด้วยแล้ว จะลดการต่อต้านเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงานรวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงานทำให้บุคลากรได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร รู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้น และเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กรโดยบุคลากรทุกคนควรมีส่วนร่วมในการทำงาน เช่น การมีส่วนร่วมในการวางแผน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาระบบบัญชีของชุมชนพบว่าโดยส่วนใหญ่คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งฐานการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละฐานการเรียนรู้ชุมชนจะมีการจัดทำผลิตภัณฑ์ เช่น กลุ่มการทอผ้าไหม และผ้าฝ้ายทางกระรอกคู่ ตีนแดงสีเคมี การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไหม และฝ้ายที่ได้คุณภาพ กลุ่มผลิตน้ำผึ้งโพรงซึ่งได้จัดทำเป็นอาชีพ และได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีความหลากหลายมากขึ้น นอกจากฐานการเรียนรู้ ชุมชนยังมีการประกอบอาชีพภายในครัวเรือนไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงกบ การเลี้ยงปลา การปั้นกระถาง การเผาถ่าน โดยมีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน พร้อมทั้งมีการจัดทำบ้านเรือนให้เป็นโฮมสเตย์ (Home

Stay) เพื่อรองรับการเข้าชมของนักท่องเที่ยว ซึ่งในแต่ละกลุ่มอาชีพชุมชนจะมีการจัดทำบัญชี ซึ่งบัญชีที่ชุมชนจัดทำบัญชีจัดทำนั้นเป็นบัญชีภายในครัวเรือน และบัญชีของกลุ่มที่ทำการจัดทำบัญชีด้วยมือ เนื่องจากคนในชุมชนยังไม่ได้มีการพัฒนาการจัดทำบัญชีในรูปแบบของการทำบัญชีด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ควรวางแผนการใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือนและจัดสรรเงินออกเป็นส่วน ๆ เมื่อมีการบันทึกการใช้จ่ายเป็นรายเดือนแล้วเพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้จ่าย

1.2 เมื่อครัวเรือนและกลุ่มจัดทำบัญชีในแต่ละวันและเห็นว่าค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้ ควรพิจารณาว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นส่วนใดลงได้บ้าง

1.3 ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ หรือค้าขาย ที่จะต้องใช้เงินลงทุนเพื่อให้ได้นำผลผลิตออกมาขาย ควรแยกเงินลงทุนต่างหากไว้ส่วนหนึ่งไม่ควรนำมารวมกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะได้รู้ว่าในการลงทุนเมื่อขายผลผลิตได้แล้วมีรายรับที่หักต้นทุนแล้วเหลือรายรับสุทธิเท่าไร เพื่อที่จะสามารถวางแผนการค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาบัญชีครัวเรือนรายบุคคล ของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ของบุคคลที่ประสบปัญหาทางการเงินเนื่องจากมีรายรับน้อยกว่ารายจ่าย

2.2 ควรศึกษาและพัฒนาระบบบัญชีชุมชนโดยความร่วมมือร่วมของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมชุมชนอื่น ๆ หรือกลุ่มอาชีพอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จิตรศิริ ชันเงิน. (2547). การศึกษาการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล : กรณีศึกษาโรงพยาบาลทั่วไปแห่งหนึ่ง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. (การพยาบาล). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เดช กาญจนางกูร. (2547). การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ. คณะเศรษฐศาสตร์. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภาพร ลิขิตวงศ์จร. (2550). “บัญชีครัวเรือน : เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง.” วารสารศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ผกาภาส มุกวันดี และคณะ. (2559). “ศึกษาระบบบัญชีของชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนศิลา ตำบลลุงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.” การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ ครั้งที่ 6 ในช่วงภาคเช้า : ศาสตร์แห่งวิทยาการจัดการเพื่อรับใช้สังคม.....3 ทศวรรษแห่งการตามรอยแม่ของแผ่นดิน. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พรรณนุช ชัยปิ่นชนะ. (2557). “การพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงโดยความร่วมมือร่วมของชุมชน ตำบลหนองป่าครั่ง.” วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 2(1) : 37-48.
- ภัทรจิตร แสงสว่าง และศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์. (2558). “ความสัมพันธ์ผลของการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต กรณีการทำบัญชีครัวเรือน บ้านนาเรือน้อย ตำบลนาเรือง อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี.” การประชุมภาคใหญ่ วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6. 26 มิถุนายน 2558. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). สารชะทิศะการดำเนินชีวิต (บัญชีชาวบ้าน). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.korsornor1.com/index.php>. (วันที่ค้นข้อมูล 25 สิงหาคม 2558).

